

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

12 december 1996

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WERKGELEGENHEID EN ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de uitvoer van wapens en wapentechnologie vanuit Vlaanderen
Met redenen omklede motie

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden

Donderdag 12 december 1996

VOORZITTER : De heer Robert Voorhamme

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.20 uur.*

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de uitvoer van wapens en wapentechnologie vanuit Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Verwimp tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de uitvoer van wapens en wapentechnologie vanuit Vlaanderen.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze interpellatie in verband met wapens en wapenuitvoer heeft alles te maken met het feit dat Agalev bezorgd is om de wereldvrede. In die zin komt deze interpellatie op het perfecte ogenblik : de periode vóór Kerstmis. De eigenlijke aanleiding voor deze interpellatie is de Belgische wapenwet van augustus 1991, en de controle op deze wet. Ik wil benadrukken dat deze materie in Vlaanderen gevoeliger ligt dan in de andere landsgedeelten.

Volgens artikel 14 van deze wet gebeurt de controle van het parlement op deze wet door middel van een jaarlijks rapport. Onder het mom van vertrouwelijkheid werd dit rapport niet eens aan de federale parlementsleden bezorgd. De heer Vanoost, lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers, heeft dit rapport toch kunnen inkijken. Hij heeft vastgesteld dat die zogezegde vertrouwelijkheid in feite nergens op slaat. Erger nog is het feit dat dit rapport geen enkele mogelijkheid tot controle biedt, zoals dit eigenlijk volgens artikel 4 van de wapenwet zou moeten.

In het rapport lezen we het volgende. In 1995 werd er in België voor een totaalbedrag van 27 miljard frank aan vergunningen goedgekeurd. Uit het rapport valt niet op te maken welk gedeelte van dit bedrag vanuit Vlaanderen of vanuit Wallonië wordt geëxporteerd. In het rapport wordt België immers als volgt ingedeeld. Voor het Vlaams Gewest en de in het Nederlands ingediende dossiers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vinden we – afgerond – een bedrag van 7 miljard frank. Voor het Waals Gewest en de in het Frans ingediende dossiers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest krijgen we een bedrag van 20 miljard frank. Vlaanderen neemt dus ongeveer een kwart van het totale bedrag voor zijn rekening. Voor de werkelijke uitvoer in 1995 worden in het federale rapport cijfers van de Nationale Bank opgenomen. Het gaat hier om een bedrag van 8 miljard frank.

Er werden dus vergunningen afgeleverd voor een totaalbedrag van 27 miljard frank. Dit wordt vroeg of laat uiteraard ook uitgevoerd, is het niet in 1995, dan toch zeker binnen een periode van vijf jaar. Voor het bedrag van 8 miljard frank, krijgen we twee soorten gegevens. Enerzijds zijn er gegevens over de geografische spreiding per landengroep. Hierbij deelt men de wereld op in tien gebieden. Mijns inziens is dit nogal een willekeurige indeling. Ik weet niet welke criteria hiervoor werden gebruikt. Anderzijds zijn er cijfers per goederenrubriek. Met andere woorden, de militaire uitvoer en de wapenuitvoer zijn door het federale parlement nauwelijks of zelfs niet te controleren.

Uit het verslag blijkt dat het bedrag, gekoppeld aan de exportvergunning van militair materieel en militaire technologie vanuit Vlaanderen en Nederlandstalig Brussel is gestegen. In 1994 ging het om een totaal bedrag van 2,5 miljard frank. In 1995 was dit gestegen tot 6,9 miljard frank. Dit is bijna een verdrievoudiging. Mijnheer de minister, naar aanleiding van het verschijnen van het vorige rapport heb ik u op 19 juni van dit jaar een vraag

Verwimp-Sillis

gesteld over die wapenuitvoer. U hebt toen geantwoord dat er in Vlaanderen van een eigenlijke wapenindustrie geen sprake is. Als er inderdaad geen wapenindustrie is, hoe verklaart u dan die uitvoer ten bedrage van ettelijke miljarden franken ?

Mijns inziens geven de eerder genoemde cijfers zelfs niet de volledige situatie weer. Ik beschik over enkele brieven van Barco en Alcatel, waarin deze twee bedrijven toegeven dat een aantal van hun civiele exportproducten een militaire toepassing kunnen hebben. Die materialen staan echter niet in de lijst omdat ze niet onder de noemer wapens of militaire technologie worden geklasseerd. Toch gaat het hier zeer duidelijk over producten die zowel civiele als militaire toepassingen hebben.

De combinatie van een Vlaams vizier op een Waals blank wapen is mijns inziens een perfect moordtuig. Een onderdeel van een wapen moet dus ook onder de categorie wapen ressorteren. We kunnen ons dan niet langer verbergen achter de notie federale bevoegdheid. Inzake export is immers al zeer veel geregionaliseerd : onder andere het regelgevende kader, de subsidiëring en allerlei aanmoedigingen. Bovendien is dit alles ook zeer belangrijk voor het imago van Vlaanderen in het buitenland. Ik denk niet dat minister-president Van den Brande wil dat Vlaanderen in het buitenland bekend raakt als belangrijk wapenexporteur.

Leiders van uiteenlopende derdewereldlanden doen belangrijke wapenaankopen. Amnesty International is in dit verband zeer duidelijk : niet alleen de persoon die de trekker overhaalt, is een moordenaar, maar ook de regeringen die de wapens leveren. Met het geld dat nu aan de aankoop van wapens wordt gespendeerd, zouden de derdewereldlanden veel belangrijker zaken kunnen verwezenlijken : terugbetaling van schulden, basisvoorzieningen op het gebied van voeding, medische verzorging, onderwijs voor iedereen, enzovoort. Mijnheer de minister, als lid van de CVP moet dit toch ook voor u zeer belangrijk zijn ?

De oorlogsvoering van de 21ste eeuw verschilt van die tijdens alle vorige eeuwen. De oorlog van de toekomst wordt gewonnen door snelheid en precisie, maar vooral via communicatie en coördinatie. We zien dit onder meer aan het propagandamateriaal op wapenbeurzen. Op dit gebied is Brussel trouwens wereldwijd berucht. Op zulke beurzen staan geen blanke wapens. Er staat zelfs niets dat ons aan een wapen doet denken. Wel vinden we er allerlei computersystemen waarmee militairen –

ook individuele soldaten – kunnen worden uitgerust. Samen met de andere Agalev-leden ben ik van oordeel dat er in dit verband drastische maatregelen nodig zijn. Iedereen is het er immers mee eens dat er een einde moet worden gemaakt aan alle oorlogen.

Zes vragen heb ik terzake voor de minister. Kan de minister er bij zijn federale collega op aandringen dat hij in een rapportering voorziet die een echte controle op export van wapens en militaire technologie mogelijk zou maken ? Die controle moet ook per regio, per gewest mogelijk zijn. Stemmen de cijfers uit het federale rapport overeen met de cijfergegevens van het Vlaams Gewest ? Naar welke landen – of naar welke groepen van landen – wordt vanuit Vlaanderen wapentechnologie uitgevoerd ? Over welke categorieën van militair materieel of technologie gaat het ? Kan de minister een gedetailleerd overzicht bezorgen van de exportbedrijven ? Welke soort van wapensystemen of welk onderdeel exporteren zij en voor welke bedragen ? Ten slotte, is de minister bereid om over de export van wapentuig in de brede zin jaarlijks een verslag aan het Vlaams Parlement te bezorgen ?

De voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer Herman Candries : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb niet de bedoeling om hier een bepaalde industrietak te verdedigen. Wel wil ik ervoor zorgen dat hier objectieve informatie ter tafel komt. De toepassing van de Belgische wapenwet blijft overigens een van mijn grootste bekommernissen. De fractievoorzitters hebben in het verleden in de VN-gebouwen te New York mooie verklaringen afgelegd over wat er in de toekomst niet meer zou kunnen ten aanzien van bepaalde landen. Daarna stelt men dan vast dat deze verklaringen niet meer dan een vodge papier zijn. Ik heb mijn zorg terzake verwoord in een boek, getiteld : "Een nieuwe strategie voor vrede". Wie mijn opvattingen daarover wil kennen, kan dus dat boek raadplegen.

Elk land – ook een vredelievend land – besteedt een bepaald percentage van zijn binnenlands product aan defensie. Dat geldt ook voor België, en dus ook voor Vlaanderen. Dat is onafwendbaar, want we leven nu eenmaal niet in een paradijs. Dat wil niet zeggen dat we daarnaar niet moeten streven. In dat verband wil ik nogmaals verwijzen naar mijn boek. U sprak hier over defensie in de eenentwintigste eeuw. Welnu, ik denk dat de belangrijkste wijziging van vandaag, die maakt dat we een scharniermoment beleven, erin bestaat dat defensiepolitiek een preventief karakter krijgt. Vroeger

Candries

bouwde men conflicterende machtsblokken uit, wat er dan toe leidde dat de uitgaven voor defensie in een spiraalbeweging terecht kwamen.

Nu komen we echter in een toestand van communicerende vaten terecht. Er blijven uiteraard uitgaven voor een defensie-apparaat bestaan. Maar evenveel middelen zullen moeten worden besteed aan het garanderen van rust en orde in landen die daar vroeger nooit zelf de kans toe hadden. De nood aan zo'n preventieve aanpak zal alsmaar voelbaarder worden. We zullen bijvoorbeeld processen van democratisering, van economische groei en bloei moeten ondersteunen; we moeten de inspanningen verschuiven in de richting van een preventieve aanpak. Dat is erg belangrijk, als men dat ook in economische realiteit vertaald wil zien. Men zal dus niet meer investeren in een wapen hier, maar wel in tewerkstelling elders, om daar dan orde en ontwikkeling te bevorderen. Dat is de grote trendbreuk van vandaag.

Het is niet abnormaal dat een land een bepaald percentage van zijn inkomen besteedt aan defensie. Het is evenmin abnormaal dat dit in alle aspecten van de samenleving vertaald wordt. In vele maatschappelijke verschijnselen zal het aspect defensie terug te vinden zijn. Dat is onder meer in de economie het geval. Dat is eerbaar; dat is ethisch verantwoord – op voorwaarde dat er geen misbruiken zijn. Daarvoor bestaat er een internationale regelgeving. Daarom maakt en verkoopt men vandaag geen landmijnen meer. Dat geldt ook voor scheikundige wapens. Aan de aard van de wapens worden heel wat beperkingen opgelegd.

Ook inzake de bestemming van wapens zijn er evenwel beperkingen. De wapenwet zegt duidelijk dat er geen wapens mogen worden uitgevoerd naar landen die bij conflicten betrokken zijn. Er werd tevens een duidelijk pleidooi voor de instelling van een ethische code gehouden. Landen die proportioneel teveel besteden aan defensie mogen niet nog eens bijkomend wapentuig ontvangen. In zo'n geval moet er worden afgeremd. Dat wordt op het federale niveau opgevolgd; daarover wordt wetgevend werk verricht. Ik weet niet of dat allemaal wel waterdicht is. Dat zal nog moeten blijken.

De vraag die ons hier bezighoudt luidt als volgt: wat betekent dat voor Vlaanderen vanuit een economisch oogpunt? Wat, hoeveel, en voor wie, zijn vragen die dan bij mij opkomen. Ik wil hier onmiddellijk een waarschuwing plaatsen bij ons zwak statistisch vermogen. Er wordt met cijfers gegoocheld,

maar ik durf niet te zeggen welke correct zijn. U sprak over een overzicht waarin sprake is van 27 miljard frank, terwijl de Nationale Bank het over 8 miljard frank heeft. Wie heeft er nu gelijk? De volgende vraag luidt dan: wat vertegenwoordigen die cijfers? Wat is wapenexport, en wat is wapenproductie?

We moeten ons hoeden voor scheefgetrokken statistieken. Men heeft herhaaldelijk, om een evenwichtige balans voor te leggen, bepaalde zaken opgeblazen. Ter illustratie leg ik u een voorbeeld voor dat wel eens werd aangehaald wanneer het economische luik van bewapening aan de orde kwam. Enerzijds gaat het om een wapen, maar anderzijds haalt men daar om het even welk ander aspect bij – tot confituur, gamellen en vrachtwagens toe – om de statistieken te verfraaien. Men vervalste de statistieken. Aan Vlaamse kant heeft men de cijfers op systematische wijze opgedreven. Dat wil niet zeggen dat er in Vlaanderen niets is gebeurd. Maar een antwoord formuleren op de vragen hoeveel, wat en voor wie, is erg moeilijk.

Laten we eens onder de loep nemen wat er wordt geproduceerd: de wapentuigen. Vanaf welk ogenblik wordt iets een wapen? Zelfs als een bepaald onderdeel wordt gebruikt in de productie van een wapen, dan is volgens u de producent van dat onderdeel – dat net zo goed in een televisietoestel kan worden geplaatst, bijvoorbeeld – ook een wapenproducent. Dat is een gevaarlijke redenering. Er zijn bepaalde componenten en subsystemen die in een geheel worden geïntegreerd. Dat geheel is eventueel een wapen. Maar men kan toch niet zeggen dat dit onderdeel ook een wapen is? Als men die redenering doortrekt, en alle onderdelen opspoort die door de Vlaamse industrie worden geproduceerd en in de wapenindustrie kunnen worden verwerkt, dan leidt dat tot erg verre gaande conclusies.

U had het over een bepaald bedrijf. U kunt dan zeggen dat de monitor – het visualiseringsscherm – van een cockpit van een C-130 in een Vlaams bedrijf van de band is gerold. U kunt bovendien zeggen dat een simulator, die gebruikt wordt om met een tank te leren rijden, ook in een Vlaams bedrijf gemaakt kan zijn. Dat zijn evenwel zogenaamde producten met een dual use; dat zijn producten die ook in niet-militaire systemen worden geïntegreerd. Vele systemen kunnen als onderdeel van een wapensysteem deel uitmaken, maar kan men van een textielbedrijf, dat de stof levert voor militaire kledij, zeggen dat het om een wapenproducent gaat? Een gespecialiseerd bedrijf, dat met composietmaterialen beschermende vesten maakt,

Candries

is dat een wapenproducent ? Zo'n vesten worden nochtans gebruikt door geldkoeriers : door politie en rijkswacht.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Op die manier kunt u wellicht een lange lijst opstellen, maar het gaat duidelijk niet om tuigen die op de lijst van het rapport voorkomen. Daar gaat het niet over.

De heer Herman Candries : Er zijn dus geen tuigen die in Vlaanderen worden gemaakt, en op die lijst voorkomen. Mijns inziens creëert men een onterechte sfeer rond deze industrietak. Men probeert een aantal bedrijven met een stigma op te zadelen en dat kan mijns inziens niet.

Ik zal de eerste zijn om te pleiten voor de toepassing van de bestaande wetgeving. Er mogen nooit wapens worden geleverd aan bepaalde landen. Maar we gaan een stap te ver als we de Vlaamse industrie – of sommige bedrijven – het etiket wapenproducent opplakken omdat ze componenten maken die toevallig kunnen worden aangevend bij de productie van wapens. Dat is onverantwoord.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in België heerst enorm veel hypocrisie inzake de wapenhandel. De wapenhandel is geen Vlaamse bevoegdheid. Het is een federale bevoegdheid – die weliswaar per gemeenschap werd opgedeeld. Na de laatste grote crisis in verband met wapenhandel werden binnen de federale regering comités gecreëerd die mijns inziens niet beantwoorden aan de geest van de federale wet. Die regeling stond de regering wel toe om zonder veel problemen licenties goed te keuren die anders, als ze in volle openbaarheid zouden gebeuren, tot grote discussies zouden leiden. Die wapencomités zijn het product van deze regeling.

De nieuwe wapenwet staat hier niet ter discussie. Maar artikel 4 van die wet voorziet in de mogelijkheid om klaarheid te scheppen in de wapenhandel. Ik steiger als ik hoor dat middelen voor ontwikkelingssamenwerking in het kader van staatsleningen worden gebruikt om wapenfabrieken te verkopen. Als men geen wapens meer exporteert, is het natuurlijk eenvoudig om een hele fabriek te exporteren. Men moet dan jaarlijks geen licenties meer geven. In Kenia is dit gebeurd, dat weten we allemaal.

Als meerderheid in dit land mogen we niet meewerken aan dergelijke praktijken. De Vlaamse regering is onze meest eminente vertegenwoordiger om dit aan de federale regering duidelijk te maken. Het zou goed zijn om deze ideeën – het aandringen op een algemene gedragscode en het aandringen bij de federale regering zoals werd gevraagd door mevrouw Verwimp – in een resolutie te zetten. Ik vraag dat we samen deze resolutie opstellen.

De voorzitter : Naar aanleiding van de interpellatie van mevrouw Verwimp zou ik een vraag willen stellen over de gedragscode. Ook mevrouw Maes heeft hierover een vraag gesteld. In Vlaanderen behoren er twee terreinen tot onze bevoegdheid, waar we een modulerend beleid kunnen voeren. Dat zijn echter niet de terreinen waarvoor minister Van Rompuy rechtstreeks verantwoordelijk is.

Allereerst is er het innovatiebeleid. Onder de zeer ruime paraplu van het innovatiebeleid kan een beleid worden gevoerd dat rechtstreeks of onrechtstreeks heeft te maken met onze wapenfähigkeit. Men kan deze situatie gedeeltelijk creëren. Ik heb begrip opgebracht voor onze Waalse collega's die met een economisch probleem werden geconfronteerd. Omvangrijke bedrijven en industrieën zaten in bepaalde regio's om historische redenen in de wapenhandel. Het is gemakkelijk om sociaal-economische beslissingen te nemen en afstand te nemen van wapenhandel, zolang men niet wordt geconfronteerd met de daarmee samenhangende tewerkstelling. Dit creëert men natuurlijk zelf door het voeren van een beleid. Ethische gevolgtrekkingen en krijtlijnen zijn makkelijker te trekken, als men niet eerst sociale situaties heeft gecreëerd die het moeilijk maken om krijtlijnen te trekken. Het innovatiebeleid kan daar zeker een invloed op hebben. Dit innovatiebeleid is gedeeltelijk uw bevoegdheid, minister Van Rompuy, maar is dat voor een belangrijk deel ook van minister-president Van den Brande.

Het moduleren van het exportbeleid en de buitenlandse handel is een tweede belangrijk aspect voor Vlaanderen. De ethische code die wordt gehanteerd, is zeer belangrijk. Ik denk echter dat ook dit de bevoegdheid van minister-president Van den Brande is.

Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, collega's, de in-, uit- en doorvoer van wapens en munitie, voor militair gebruik dienstig materiaal en de daaraan verbonden technologie, wordt gere-

Van Rompuy

geld als een federale materie. De behartiging van de dossiers gebeurt op federaal niveau. Artikel 4 van de wet van augustus 1991 legt een aantal criteria op. Er zijn uitzonderlijk vier criteria voorzien. Inmiddels zijn er daar nog een aantal aan toegevoegd.

Mijnheer Vanoost heeft op 5 november 1996 in de commissie voor Buitenlandse Handel van de Kamer een interpellatie gericht aan minister Derycke en minister Maystadt. Hierin werden een aantal gegevens verstrekt over de jaarlijkse rapportering van de evolutie van de wapenexport. Het betreft het jaarrapport 1995. In die jaarrapporten wordt geen onderscheid gemaakt tussen Brusselse of Vlaamse dossiers. De rapporten bevatten geen geïndividualiseerde gegevens per bedrijf. Er worden geen firma's in geciteerd. Er zijn ook geen gegevens per land of per levering, omdat de commerciële firma's vinden dat zij hierdoor een concurrentieel nadeel lijden. Een tweede reden is dat de landen die de wapens kopen, niet willen dat bekend wordt welke types en hoeveelheden worden verhandeld. Dat is een vast gegeven. Minister Derycke heeft in zijn antwoord gezegd dat alleen de rapporten van Italië en Zweden meer informatief zijn, terwijl de andere landen zich houden aan het strikte minimum wat betreft verslaggeving.

De globale cijfers inzake wapenuitvoer tonen aan dat er de jongste jaren een daling merkbaar is. België was vroeger bij de top tien. We zijn daar nu niet meer bij. Er is sprake van een evolutie. Wat de statistieken betreft, geeft minister Derycke cijfers met betrekking tot de wapenuitvoer. Hij maakt een onderscheid tussen Wallonië en Vlaanderen.

Eén van uw vragen heeft betrekking op wat er nu precies zit vervat in het begrip wapenuitvoer. De heer Candries heeft dit item ook al aangeraakt. In antwoord op een mondelinge vraag heb ik een aantal maanden geleden gezegd dat wij geen wapenindustrie hebben. In de statistieken zijn immers ook communicatiematerieel, optische kijkers en technisch toeleveringsmaterieel voor militaire doeleinden opgenomen. Uit het antwoord van minister Derycke heb ik opgemaakt dat er in Vlaanderen een stijging is van wat men noemt wapenuitvoer. Hij zegt echter dat die stijging te verklaren is door een uitverkoop van Belgische wapens aan andere NAVO-landen en levering van communicatie- en optisch materieel aan buurlanden. Men moet voorzichtig zijn over de inhoud van de statistieken. Zo staat de Antwerpse haven in voor een soort transitverkoop. Zoals de heer Candries al zei – ik ben

echter geen technicus en richt mij dus beter tot de gewezen militair – leveren een aantal firma's ook optische kijkers. Het blijft de vraag wat van dit optisch materiaal al dan niet tot de echte wapenindustrie behoort. Dit materiaal wordt immers niet alleen bij wapens gebruikt. Ik ben hiervoor echter niet voldoende technisch geschoold.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de minister, het maakt de wapens toch een heel stuk preciezer. Met een kijker wordt een wapen een veel geduchter wapen.

De heer Herman Candries : Er bestaat een hele technologie voor het slijpen van germanium-schijven. Dat wordt gebruikt als kijker, men kan daar prisma's mee maken : dat is een verrekijker.

Minister Eric Van Rompuy : Mevrouw, u verwees daarnet naar het geweten. Als christen-democraat onderschrijf ik dit probleem, en ik neem dan ook alle maatregelen om de uitvoer te beperken naar landen waar problemen en conflicten zijn. Als minister die in Vlaanderen verantwoordelijk is voor de economie, vraag ik me af of we betrokken zijn bij de eigenlijke productie van moordtuigen en wapens, of dat het gaat over een productie die betrekking heeft op communicatie en optisch materiaal.

Dat is een belangrijk punt in het antwoord. Er zou in Vlaanderen een stijging zijn van 2,5 naar 6,9 miljard frank. Daar zit de uitverkoop in van Belgische wapens naar andere NAVO-landen via transit. Dat verklaart dus blijkbaar die vreemde stijging in 1995. Dat zegt ook minister Derycke in zijn antwoord aan de Kamer. De vergunningsaanvragen, zowel die van Franstalige als van Nederlandstalige kant, worden voorgelegd aan eenzelfde commissie, samengesteld uit de betrokken geografische diensten, een dienst die zich bezighoudt met de mensenrechten en een dienst niet-nucleaire bewapening. Deze commissie toetst de aanvragen aan de wettelijke criteria. Tevens bestaat er een eenvormige jurisprudentie. Wat de gedragscode betreft : ik begrijp niet zo goed wat er wordt bedoeld met dit begrip, daar ik niet aanwezig was toen de desbetreffende discussie werd gevoerd. Dat zou u dus aan de minister-president moeten vragen.

Ik kan er bij mijn federale collega op aandringen dat het Vlaamse niveau meer aandacht zou krijgen. Zo zou een Vlaams rapport eventueel wel wenselijk zijn, zodat een aantal elementen beter kunnen worden beantwoord. Spreekt u over die gedragscode, dan moeten we immers ook weten over welk soort bedrijven het gaat en op welk soort van uit-

Van Rompuy

voer dit betrekking heeft. Als men spreekt over het concept wapen zoals dit in de statistieken werd opgenomen, dan antwoordt minister Maystadt dat communicatiemateriaal en optische kijkers een wezenlijk onderdeel uitmaken van die statistiek. Dat weten we.

Wellicht zijn er nog andere zaken inbegrepen : naar verluidt geldt dit bijvoorbeeld ook voor bepaalde gesofistikeerde informaticasystemen. Over welk soort informatica het gaat weet ik niet. Ik vind echter dat we een onderscheid moeten maken tussen het eigenlijke produceren van moordtuigen en de hele industrie die daar enigszins rondhangt maar die ook niet-militaire toepassingen heeft.

Mijnheer de voorzitter, ik heb getracht een antwoord te geven binnen de bevoegdheden die me werden verleend. Ik wil me niet verschuilen achter bevoegdheidsconflicten. Naar aanleiding van het opstellen van een antwoord heeft mijn administratie me er echter op gewezen dat sommige vragen best aan de federale instanties worden gesteld, om meer duidelijkheid te verkrijgen betreffende een aantal punten.

De voorzitter : Mijnheer de minister, ik wil erop wijzen dat er bijvoorbeeld veel troepenverplaatsingen gebeuren via de haven van Antwerpen, die traditioneel een NAVO-haven is. Ten tijde van de Golfoorlog vond de verplaatsing van bijna het hele Amerikaanse leger vanuit Duitsland plaats via onze haven. Ik zeg dit omdat dit toegevoegde waarden zijn die worden gecreëerd en diensten die worden geleverd door de privé-sector – privé-stuwadoorsbedrijven die er trouwens goed de kost mee verdienen. Gisteren kon u nog vernemen dat één van de problemen die rijzen naar aanleiding van de staking in de haven van Antwerpen het feit is dat bijvoorbeeld het Britse leger er ernstig aan twijfelt of ze de haven nog verder wil gebruiken als doorvoerhaven. Op die manier heeft dit leger immers geen zekerheid. Hiermee wil ik enkel maar zeggen dat het eigenlijk bijzonder moeilijk is om deze elementen van elkaar te isoleren.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, ook de luchthaven van Oostende is momenteel een belangrijke draaischijf geworden in de wapenhandel.

Mevrouw Nelly Maes : Dat geldt ook voor Zaventem.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de minister, ik wil u danken voor uw antwoord. Het verheugt me dat u er bij de federale regeringsleden zult op aandringen wat meer duidelijkheid te verschaffen. Door de te grote onduidelijkheid zijn deze jaarlijkse rapporten immers onmogelijk in detail te controleren.

U hebt geciteerd uit de antwoorden die de heer Vanoost heeft gekregen. Ik beschik echter over de cijfers van de werkelijke uitvoer. Hieruit blijkt dat het wel degelijk om een totaalbedrag van 8 miljard frank gaat. Uit de vergunningen blijkt dat Vlaanderen gemiddeld een kwart daarvan voor zijn rekening neemt. Van dat gedeelte gaat opnieuw ongeveer een kwart naar Europa en Noord-Amerika. Ik veronderstel dat dit de Navo-landen zijn waarnaar u verwijst.

Minister Eric Van Rompuy : Mevrouw Verwimp, u spreekt over een bedrag van 2,5 miljard frank in 1994. In 1995 is dat 6,9 miljard frank geworden. Daarin is dus die verhoogde doorverkoop aan de Navo-landen inbegrepen. Ik heb dit door mijn administratie laten nakijken. Het zou gaan om een soort van uitverkoop van Belgische wapens aan andere Navo-landen en om transit.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Uit de opsplitsing van de export naar de diverse deelgebieden van de wereld kunnen we afleiden dat ongeveer een kwart van het totale bedrag in Vlaanderen en Wallonië naar Europa en Noord-Amerika gaat. Dat zijn waarschijnlijk de door u bedoelde Navo-landen. Maar dan gaat driekwart van het bedrag toch nog altijd naar andere landen ?

De voorzitter : Dat behoort waarschijnlijk tot de Waalse component van de wapenuitvoer.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Dat is inderdaad mogelijk. Uit de cijfers kunnen we dat echter niet afleiden. Dat is precies het probleem.

Minister Eric Van Rompuy : Dat is juist. Toen mijn administratie dat onderzoek verrichtte, botste ze inderdaad op een aantal moeilijkheden. Ik ben dan ook van plan een brief te schrijven aan het federale niveau waarin ik hen verzoek die statistieken te verfijnen, zodat we een duidelijker beeld kunnen krijgen van de situatie terzake.

Iedereen weet dat Vlaanderen geen wapenindustrie heeft. Voor Vlaanderen moeten er dus een aantal andere zaken in de cijfers zijn opgenomen. Ik ben het met u eens dat we in dit verband over

Van Rompuy

exacte gegevens moeten beschikken, ook al weigert men om over bedrijven te spreken.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Dat vind ik niet juist. Op die manier blijven er immers geheimen bestaan voor een parlement dat toch een controlerende taak heeft. Men mag zich niet achter die geheimhouding verstoppen, want dan raakt men aan de parlementaire bevoegdheid. Als de parlementsleden niet mogen weten om welke bedrijven en geldsommen het gaat, en naar welke landen er wordt geëxporteerd, kunnen ze beter thuis blijven.

U zegt dat we geen blanke wapens – zoals dat in het jargon wordt genoemd – produceren. Ik heb in mijn uiteenzetting al aangegeven dat oorlogsvoering niet enkel meer met blanke wapens gebeurt. Moderne oorlogsvoering maakt gebruik van hoogtechnologische informatietechnologie. Dat ziet men ook op wapenbeurzen. Ik vraag al enkele jaren dat de wapenbeurs in Brussel verboden zou worden.

Mevrouw Maes had het over een gedragscode. Naar aanleiding van de oprichting van Export Vlaanderen hebben we daar al een discussie over gehouden. In het desbetreffende kaderdecreet rond de export staat echter nergens vermeld welke exportproducten ondersteuning krijgen, noch naar welke landen er wordt geëxporteerd. Na een gesprek zijn we dan tot de conclusie gekomen dat het aangewezen was om met een resolutie naar de regering te stappen. Er was toen een consensus ; dit is opgenomen in het verslag. Ik heb dat toen op papier gezet. Mevrouw Maes en ik hebben dat samen ondertekend. De bal ligt nu in het kamp van de meerderheidspartijen. Daar blijkt echter een en ander mis te lopen. Ook bij de CVP lijkt er dienst-aangaande weinig initiatief te worden genomen.

Mijnheer de minister, met deze interpellatie wilde ik een meerwaarde geven aan het debat rond de wapenexport vanuit Vlaanderen. Door uw belofte denk ik – of hoop ik – dat ik hierin inderdaad ben geslaagd.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik ben hem vooral dankbaar omdat hij ervoor wil zorgen dat het debat inderdaad kan worden gevoerd. Momenteel is dit immers niet het geval. Er hangt momenteel een dikke mist rond alles wat met de wapenhandel te maken heeft. Zowel het federaal als het Vlaams Parlement moet

duidelijk worden geïnformeerd, zodat het een goed beeld kan krijgen van het belang en de evolutie van de wapenhandel.

Typisch voor de Vlaamse wapenindustrie is dat het niet gaat om echte wapenfabrieken. De nu gesloten Poudreries Réunies in Balen was het laatste echte wapenbedrijf. De Poudreries is dan versmolten met de FN, en samen met dat bedrijf aan de Fransen verkocht. Sedertdien zijn er nog wel zaken in Balen vervaardigd, hoewel dat eigenlijk niet meer kon. Maar ook dat loopt duidelijk ten einde. Van de Poudreries blijft nu alleen nog zwaar vervuild terrein over. Zodra we voor die vervuiling een oplossing vinden, behoort de echte Vlaamse wapenindustrie definitief tot het verleden.

Onze behoefte aan informatie is in elk geval groot. De Vlaamse regering heeft de taak om het debat over deze zaken te stofferen. Het leveren van wapens is in sommige gevallen zeker een vorm van medeplichtigheid. Mijnheer de minister, u zou de parlementaire democratie een grote dienst bewijzen als u ons zou helpen om daarover meer gegevens in handen te krijgen. We moeten in elk geval informatie krijgen over de landen waaraan we wapens leveren. De huidige indeling is immers ontoereikend.

Ik denk dat een discussie in het Vlaams Parlement ook tot de mogelijkheden behoort. Onze behoefte aan een gedragscode heeft te maken met het feit dat de wapenhandel ook pecuniair wordt ondersteund – via Delcredere, bijvoorbeeld. Zo gebruikt men belastinggeld om een bepaalde vorm van wapenhandel te waarborgen. Dan moet men toch weten aan wie men levert. Als wapens worden gesmokkeld, dan weet men natuurlijk niets. Maar wij wensen voor onze klassieke wapenleveringen toch ten minste te weten wie ze ontvangt.

Wat de verwarring betreft, mijnheer de voorzitter, wil ik het volgende zeggen. Mijns inziens zijn die transacties waarvoor een licentie wordt verleend duidelijk leveringen. Het zijn exportlicenties. Er zijn ook transitlicenties, maar ik denk niet dat deze in de cijfers werden opgenomen. Tenzij de minister dat zou betwisten.

Minister Eric Van Rompuy : Ik zal dat laten onderzoeken.

Mevrouw Nelly Maes : In elk geval blijkt dat de controle niet zo eenvoudig is. De stroom van goederen die via havens en luchthavens wordt vervoerd, is erg groot. Daarom is een werkelijke controle, en niet enkel een papieren controle – zoals

Maes

dat in het verleden vaak het geval was – noodzakelijk.

De voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer Herman Candries : Ook ik wil de minister danken voor zijn antwoord, maar ik wil het hier ook hebben over de laatste zin van mevrouw Maes, waarin zij stelt dat er nood aan controle is. Ik denk dat er in ons land ook nood is aan controle op de controle. Ik blijf erbij dat de statistieken niet bruikbaar zijn. Ik zeg niet dat ze vervalst zijn. Maar er is in het verleden veel ondernomen om balansen op te stellen die niet met de realiteit overeenstemmen. Men heeft toen voortdurend appels met citroenen vergeleken.

Een van de feiten die aan de basis ligt van de huidige verontwaardiging is de enorme toename van Vlaamse wapenexport in 1995. Ik vraag me af waarover men het heeft. Ik denk dat men dan terecht komt bij de verkoop van wapens van het Belgisch leger, die dan via bepaalde bedrijven werden verkocht. Het was niet de overheid die ze heeft verkocht, maar wel bepaalde bedrijven. Ik weet niet om welke bedrijven het gaat. Het zou wel eens kunnen dat dit de plotse stijging verklaart. Het ging om veel materiaal. Zo werden Mirages en vele tanks verkocht.

Mevrouw Nelly Maes : Het is uiteindelijk enkel de taal van de dossiers die hier een rol speelt.

De heer Herman Candries : Natuurlijk ! De taal van de dossiers bepaalt waar de transactie werd opgestart.

Hier werd gezegd dat Vlaanderen gelukkig niet de export subsidieert.

Mevrouw Nelly Maes : Al gebeurt dat wel met Vlaams geld.

De heer Herman Candries : De promotie van de export gebeurt inderdaad met Vlaams geld, maar dan gaat het in hoofdzaak niet om de export van wapens.

Ik heb nog een bedenking bij de opmerking van de voorzitter van deze vergadering. Hij vraagt zich af of we op dit vlak niet ons innovatiebeleid moeten bijsturen. Ik vraag toch om voorzichtig op te treden. Een nieuwe technologie is zoals een mes. Men

kan er boterhammen mee snijden, maar men kan zich daar ook mee in de vinger snijden. En dat is dan niet goed. In de meeste gevallen is technologie toepasbaar op vele terreinen. Daar kunnen ook kwalijke toepassingen bij zijn, maar daarom moet men die technologie toch niet afstoten en elke vooruitgang op dat vlak ontmoedigen. Het is enkel het gebruik daarvan dat men moet controleren, en waarmee men voorzichtig moet omspringen.

Maar de technologische vooruitgang zelf mag niet worden afgeremd. Ik geef een voorbeeldje : de voornaamste vondst van Barco van de voorbije vijftien jaar is de ontwikkeling van toepassingen van sensortechnologie. Deze gevoeligheidstechnologie leidde tot de ontwikkeling van apparatuur die gebruikt wordt voor het controleren van draad dikte in weefgetouwen en dies meer. Dat was een miljardenzaak – misschien wel de meest rendabele innovatie van de voorbije twintig jaar. Dat heeft Barco, maar ook een aantal andere bedrijven, een enorme boom opgeleverd. Welnu, deze sensortechnologie heeft toepassingsmogelijkheden voor de ontwikkeling van, bijvoorbeeld, kijkers. Diezelfde technologie wordt evenwel ook toegepast in vele andere sectoren die helemaal niets te maken hebben met defensie. Ik denk dus dat wij, bij oriënterend optreden inzake onderzoek naar nieuwe technologieën, toch erg omzichtig te werk moeten gaan. Zo niet, zouden we wel eens de kip met de gouden eieren kunnen slachten. En dat kan de bedoeling toch niet zijn.

De voorzitter : Zijn er nog vragen of opmerkingen ?
(*Nee*)

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Maes en mevrouw Verwimp-Sillis werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 17.25 uur.*